

REJTŐ SÁNDOR ÉS KORA

1853

Hírközlő- és munkaeszközök, amiket Rejtő S. használhatott

Rejtő Sándor munkája során, már használhatta a távirót, amelyre Morse 1847-ben kapott szabadalmat.
Alfred Vail által, Morse terve alapján 1844-ben készített távirót, Baltimore-Washington táviróvonal

Az 1912-es New Yorki útján már készülhettek fényképek. A celluloid film 1887-es, majd az első, G. E. Kodak által kifejlesztett amatőr- és hobbifotósok számára készített gép 1888-as piacra dobásával, illetve az előhívólorok megjelenésével sokak számára elérhetővé vált a fotózás. Az egyetemi kutatómunkának is fontos eszközevé vált. Korabeli hordozható fényképezőgép, Kodak No.3 Modell G

Felgyorsult a kommunikáció. Megjelent a telefon. Rejtő Sándor, a fiatal gépészmérnök, munkáját a következő 40 évben a mindennapi életet nagymértékben átalakító, technikai változások között végezte. Magyarországon az első telefonhálózat 1881. május elsején nyílt meg Budapesten a Fürdő (a mai József Attila) utca 10. szám alatt. Az első nyilvános telefonállomások Budapesten 1884-ben állították fel. Az 1800-s évek végére és az 1900-as évek elejére a telefonálás mindennapos gyakorlattá vált.

Ericsson telefon, 1890

Rejtő 1912-es New Yorki kiküldetéséről készült beszámolója már valószínűleg írógépen készült. Az 1900-as évek elején az írógépek használata mindennaposá vált. A gyakorlatban is használható kereskedelmi forgalomba hozható írógépet Christopher Sholesnak alkotta meg és 1868-ban szabadalmaztatta. Találmányát 1873-ban eladta a Remington cégnek. A Remington Standard 2 modell írógép 1878-ban kereskedelmi siker lett.

Remington 10 modell és Miss Remington, 1908

Elterjedt a háztartásokban, így a Rejtő családban is a világ legelső tartós fogyasztási cikke, a varrógép. 1893-ban az Első Magyar Varrógép- és Kerékpárgyártó Részvénytársaságot az a Lázár Pál alapította, aki professzortársa volt Rejtő Sándornak a Műegyetemen. A gyár terméke, az Adria varrógép közkedvelt lett.

Adria varrógép, 1894

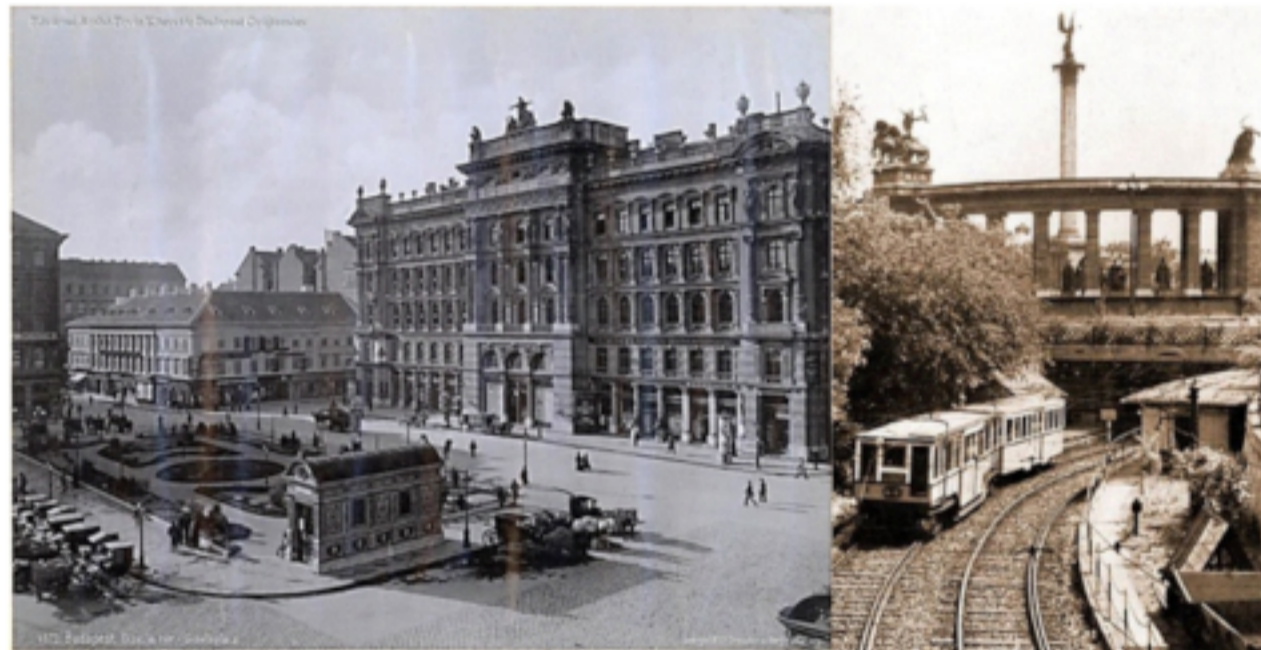
A sok változás mellett volt egy terület, ami Rejtő Sándor számára az állandóságot jelentette. Ez a gépészmérnöki munka elvégzéséhez elengedhetetlen rajzok és számítások elkészítésének módja. Azokban az időkben a gépészmérnökök főként kézzel végezték a számítási műveleteket. A bonyolultabb problémák megoldásához gyakran analitikus és grafikus módszereket alkalmaztak, ami kézi számításokat, közelítéseket és grafikonokat jelentett. Egyszerűbb számítási műveletek elvégzésére mechanikus számológépeket illetve logarlécet használhattak.

Alapműveleti mechanikus számológép, kb.1873 és Long-féle logarléc, 1885-1936

Mivel utazhatott akkoriban Rejtő Sándor? A korabeli budapesti közlekedés

Budapest nagyon sok közlekedési eszköz bevezetésében élen járt (villamos, földalatti, fogaskerekű, sikló), de az autóbusz- és az autótaxi-közlekedés bevezetésére csak 20 évvel Karl Benz benzinmotoros gépkocsijának szabadalma (1886. január 29.) után került sor.

Megépült az európai kontinens első villamos hajtású kéregvasúti Budapest. A vasutat 1896. május 2-án, szombat délután nyitották meg. 1896. május 8-án Ferenc József is meglátogatta a földalatti vasutat, ekkor kapta a Ferenc József Földalatti Villamos Vasút Rt. (FJFVV) nevet. Földalatti díszes lejárója a Gizella téren (ma Vörösmarty tér) és az alagút felszíni vége a Városligetben.

A villamosvonalak száma is jelentősen megnövekedett. 1910-ben már több mint 40 villamosvonal volt a fővárosban, ezért 1910 novemberében bevezetésre került a járatok számozása. 1899. szeptember 20-án indult meg a HÉV-közlekedés Budapest-Szent Gellért tér és Budafok között. Akár ezzel vagy hasonlóval utazhatott Rejtő Sándor is.

Budapest-Budafoki Helyiérdekű Vasút (BBVV) Szerelvénye a Gellért téren;

1913-ban a Taxiközlekedés is megindult. Három nagyvállalat kapott engedélyt, összesen 500 taxit állíthattak forgalomba. Korabeli taxi Budapesten

Budapest közlekedését színesítette az 1890-es években az utcáin megjelenő kerékpár. Budapesten a „postaszolgák” 1896-ban velocipéddel közlekedtek, majd a századforduló után a tricikli is megjelent. Az Adria nemcsak varrógépet, de jó minőségű kerékpárokat is gyártott. Az Első Magyar Varrógép- és Kerékpárgyártó kerékpár iskolája

A Budapest belüli közlekedést segítette a Lánchíd és a Margit híd valamint a többi híd megépítése: Vasúti összekötő híd (1877. október 23), Ferenc József híd (1896. október 4) és Erzsébet híd (1903. október 16). megépülése.

1900

Kultúra, szórakozás Budapesten Rejtő Sándor korában

Rejtő Sándor, ha munkája engedte és kikapcsolódásra vágyott, akkor a századfordulóra világvárossá fejlődött Budapesten erre számtalan lehetősége volt. Sok színház pl. a Vígyszínház, a Magyar Színház, a Nemzeti Színház és a Királyi Színház hirdette előadásait. Pl. A Magyar Színházban mutatták be Lehár Ferenc A víg özvegy c. darabját (1906), és az operettek otthonában, a Királyi Színházban a Luxemburg grófját (1910).

Lehár Ferenc Luxemburg grófia c. darabjának színlapja a 200-ik előadás, 1910

Fedák Sári Lehár Ferenc A Cigánybáró bemutató előadásán a Királyi Színházban, 1910

A Cigányszerelem az a darab, amely miatt Fedák Sári ismét a magyar publikum elé áll 1910-ben. A Cigányszerelemnek olyan híre lett, hogy a premier előtti napokban a publikum megostromolta a színház jegypénztárát.

Az Uránia színház belseje

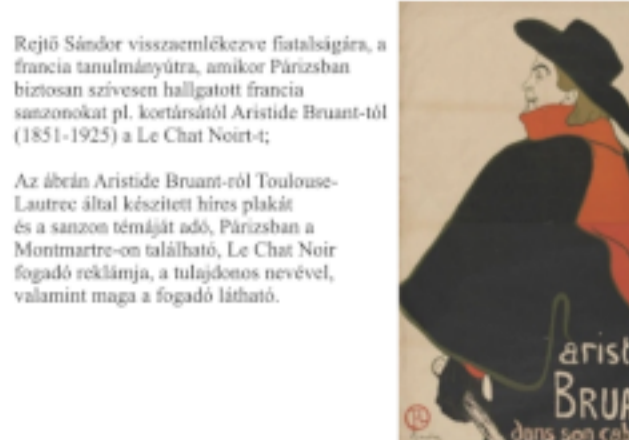
Az 1900-as évek elejétől kezdett széles körben kezdett elterjedni a mozgóképek bemutatása. 1912-re 270 mozi működött az országban. Budapesten többek között az Uránia Filmszínház előadásai közül lehetett válogatni. Az egykori mulatóban 1899-ben megnyitották az Uránia Tudományos Színházat.

A New York kávéház belső tere 1894. körül

A századfordulón Budapesten elérhető kikapcsolódási lehetőségek között voltak a kávéházak, a szellemi eszmecserék fórumai, ahol komoly kulturális élet folyt. A kávéházakban gyakran olvasták a napi sajtót. Ilyenek a régi napilapok közül a Pesti Napló, a Pesti Hírlap és a Budapesti Hírlap, az újabbak közül Az Újság (1903), a Világ (1910), illetve Az Est (1910).

1930

Rejtő Sándor visszemlékezve fiatalágán, a francia tanulmányútra, amikor Párizsban bizonyos szívesen hallgatózott francia színdarabokat pl. kortársától Aristide Bruant-tól (1851-1925) a Le Chat Noir-t;

Az írásban Aristide Bruant-ról Toulouse-Lautrec által készített híres plakát és a színdarab témáját adó, Párizsban a Montmartre-on található, Le Chat Noir fogadó reklámja, a tulajdonos nevével, valamint maga a fogadó látható.

